

Voordracht voor de raadsvergadering van

11 februari 2015

Jaar	2015
Afdeling	1
Nummer	0
Publicatiedatum	<vrije tekst griffie>
Agendapunt	<vrije tekst griffie>
Datum besluit B&W	13 januari 2015

Onderwerp

Kennismemen van het actieprogramma Kennis en innovatie

Met deze voordracht stellen wij u voor het volgende besluit te nemen:

Tekst van openbare besluiten
wordt gepubliceerd

De gemeenteraad van Amsterdam

Gezien de voordracht van burgemeester en wethouders,

besluit

1. Kennis te nemen van het actieprogramma Kennis en innovatie als uitwerking van een van de focusgebieden voor de economische structuurversterking, te weten 'het stimuleren van kennis en innovatie'. Dit actieprogramma bevat de volgende hoofdlijnen:
 - A. Verbreden van de kennisbasis
 - B. Verdiepen van de kennisbasis
 - C. Verhogen van de toegevoegde waarde van de kennisbasis voor de economie

2. Kennis te nemen van de voorgenomen inzet vanuit de portefeuille Economie voor het actieprogramma Kennis en innovatie langs de volgende actielijnen:
 - A. Verbreden van de kennisbasis
 - I. Acquireren van (internationaal) talent, bedrijvigheid en onderzoeksinstellingen
 - II. Promoten van Amsterdam als Innovatieve Kennisregio
 - B. Verdiepen van de bestaande kennisbasis
 - III. Versterken van kennis en innovatie op bèta en technologie gebied
 - IV. Vergroten samenwerking tussen verschillende partijen en tussen verschillende clusters
 - C. Verhogen toegevoegde waarde van de kennisbasis voor de economie
 - V. Stimuleren van kennisvalorisatie
 - VI. Vergroten van ondernemerschap en aandeel innovatieve MKB

Voor ieder van de investeringen in projecten van een van de actielijnen wordt een separate voordracht voorgelegd. Dekking voor de actielijnen vanuit de portefeuille economie wordt voorzien uit de middelen voor economische structuurversterking.

Wettelijke grondslag

Artikel 169 gemeentewet

Bestuurlijke achtergrond

In het coalitieakkoord voor 2014-2018 is in 2015 en in 2017 ieder € 16 miljoen voorzien voor economische structuurversterking, dus € 32 miljoen in totaal voor de periode.

Onderbouwing besluit

Ad 1: Actieprogramma Kennis en innovatie

Aanleiding

De metropoolregio Amsterdam (MRA) is nog steeds de sterkste economische regio van Nederland. Met een bruto regionaal product van € 100,4 miljard produceert de regio 17 procent van de toegevoegde waarde van de Nederlandse economie (cijfers 2012, cijfers Economische Verkenningen 2014). Tegelijkertijd bleek uit de Economische Verkenningen MRA 2014, dat Amsterdam en de MRA zich in vergelijking met andere Europese metropolen in Noordwest-Europa (zoals Stockholm, Frankfurt, Londen en Parijs) langzamer herstelt van de economische crisis. Het feit dat dat de voor de regio grootste bedrijfstak – de financieel-zakelijke dienstverlening – zich in het hart van die crisis bevond, is daar debet aan en maakt dat het herstel zich eerder liet vergelijken met de langzaam groeiende, zuidelijke grootstedelijke regio's zoals Barcelona, Milaan en Lissabon. Er moet dus wat gebeuren om de economische motor van Nederland weer een versnelling hoger te laten draaien. En dat kan door in te zetten op een sterke maar nog onderbenutte kracht van Amsterdam en de MRA: de kennisbasis.

Kennis en innovatie heeft een duidelijke aanjagende werking op de economie. Onderzoek van The Conference Board - een internationaal onderzoeksinstituut voor het bedrijfsleven - in opdracht van het Innovatieplatform, concludeerde in 2010 al dat bijna de helft van de economische groei in Nederland tussen 1995 en 2008 afkomstig was van investeringen in kennis en innovatie. De verwachting daarbij was en is dat het relatieve belang van kennisontwikkeling voor economische groei alleen maar gaat toenemen. En Amsterdam is goed gepositioneerd voor de (internationale) concurrentiestrijd voor kennisintensieve bedrijvigheid. Zo concludeerde PWC recent in het rapport 'Amsterdam: City of Opportunity' (2014):

*"[I]t is not just the living environment that puts Amsterdam in a top position. Equally important is the city's ability to adapt to a changing world. With a top three spot for both Technology readiness and City gateway and a top five score on Intellectual capital and innovation the city shows clear signs that the foundations for the future are in place. (...) [T]he high level of education and the innovative power of the city are critical success factors for the future."*¹

Ambitie

De ambitie is om de positie van Amsterdam als mondiale kennisstad ten opzichte van concurrerende steden te behouden en verder te verbeteren. De gecoördineerde inzet ten behoeve van Amsterdam Innovatieve Kennisstad moet een impuls geven aan de doelstelling van Amsterdam om met de MRA een plek in de top 5 van economisch best presterende Europese regio's in te nemen.

¹ PWC, *Amsterdam: City of Opportunity*, 11 december 2014, p. 6

Actieprogramma Kennis en innovatie als uitwerking van een van de drie focusgebieden voor economische structuurversterking

In het coalitieakkoord voor 2014-2018 zijn middelen opgenomen voor economische structuurversterking: €16 miljoen in 2015 en €16 miljoen in 2017, dus € 32 miljoen in totaal voor de periode.

Tegelijkertijd met dit voorstel ligt de voordracht over de inzet van middelen voor economische structuurversterking (€16 miljoen in begroting 2015 en €16 miljoen voorzien in 2017) voor bij het college. Daarin wordt voorgesteld om deze middelen in te zetten op drie typen investeringen

1. Randvoorwaardelijke investeringen die de economische structuur versterken. Dit zijn de randvoorwaarden waarin ondernemers, bedrijven en kennisinstellingen niet of in onvoldoende mate investeren (omdat zij niet zelf de baten incasseren, omdat er een hoge onzekerheid aan zit of omdat de totale investering voor hen te hoog is), maar die voor hen wel noodzakelijk zijn en die een positieve economische impact hebben.
2. Cluster of 'cross-over' investeringen waar Amsterdam een sterke positie in heeft. Hieronder valt de uitvoering van de clusterstrategieën van de Amsterdam Economic Board alsmede de 'cross-overs' tussen deze clusters.
3. Incidentele investeringen die vooraf moeilijk te voorspellen zijn, een beperkt bedrag betreffen, maar wel een duidelijk economisch of maatschappelijk effect kennen.

Het deel voor de randvoorwaardelijke investeringen worden geconcentreerd op drie thema's, te weten:

- Stimuleren kennis en innovatie
- Ondersteunen startups / snelle groeiers
- Balans in de stad

Het voorliggende actieprogramma betreft een uitwerking van het eerstgenoemde thema en geeft richting aan de randvoorwaardelijke investeringen gericht op het stimuleren van kennis en innovatie. De investering in de HighTIF die in een separate voordracht voorgelegd wordt, is de eerste besteding die binnen dit thema voorgesteld wordt.

Actieprogramma Kennis en innovatie: gedeelde inzet op drie hoofdlijnen

De sterke positie van Amsterdam als kenniscluster biedt volop potentie om tot meer innovatie en hogere economische groei te komen. Om hier optimaal van te profiteren en de welvaartsontwikkeling in Amsterdam en de Amsterdamse regio duurzaam en toekomstbestendig te laten zijn, werkt de rve Economie samen de rve Ruimte, de Chief Technology Officer en de Amsterdam Economic Board, en met input van kennisinstellingen aan een gezamenlijke visie op de positionering van Amsterdam als innovatieve kennisstad. Vanuit deze brede visie op kennis en innovatie zijn er drie verbindende hoofdlijnen opgesteld:

- A. *Vergroten van de kennisbasis: meer mensen, bedrijven en instellingen die zich bezig houden met kennis en innovatie.*
- B. *Verdiepen van de bestaande kennisbasis*
- C. *Verhogen toegevoegde waarde van de kennisbasis voor de economie*

Hoofdlijn A: Vergroten van de kennisbasis

Deze hoofdlijn richt zich erop om meer mensen, bedrijven en instellingen actief te krijgen op het gebied van kennis en innovatie. Het aandeel hoogopgeleiden is in de MRA de afgelopen jaren gestegen van 38 procent in 2005 tot 46 procent in 2012 en

neemt daarmee een middenpositie in binnen de OESO. Een verdere groei is echter nodig om de concurrentieslag met andere regio's te kunnen volhouden. Amsterdam wil daarbij het eigen talent optimaal ontwikkelen en versterken, maar in aanvulling daarop vereist dit streven ook dat Amsterdam zwaarder gaat inzetten op het aantrekken en vasthouden van internationaal talent.

De concurrentie is groot. Overal in de wereld hebben steden kennis ontdekt als onmisbare schakel in hun economische ontwikkeling. Hoogwaardige kenniswerkers en ondernemingen trekken zich niets aan van grenzen en de wereld is hun speelveld. Voor de economische groei van Amsterdam is het cruciaal om aantrekkelijk genoeg te blijven voor deze groep. Amsterdam heeft genoeg in huis om in dat internationale speelveld te blijven concurreren. Dat mag steviger voor het voetlicht worden gebracht, want momenteel is het aantrekkelijke kennisprofiel van Amsterdam en de MRA internationaal nog onvoldoende zichtbaar.

Om de kennisbasis te vergroten zal inzet plaatsvinden langs de volgende actielijnen:

1. Acquireren en behouden van (internationaal) talent, bedrijvigheid en onderzoekinstellingen
2. Promoten van Amsterdam als innovatieve kennisregio
3. Versterken van MRA als aantrekkelijke plek om te wonen en werken voor talent
4. Optimaliseren van de lokale/regionale talentenpool

Hoofdlijn B: Verdiepen van de bestaande kennisbasis

Amsterdam kan zich onderscheiden door de bestaande kennisbasis beter te benutten. Zo heeft Amsterdam onder meer een sterke positie op bèta, met bijvoorbeeld het Amsterdam Science Park (met bijna 10.000 onderzoekers, studenten en ondernemers), het Shell R&D Lab en het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium. Amsterdam telt daarmee meer bètawetenschappers dan Delft, Eindhoven of Twente en huisvest het, met de verwachte komst van SRON - dat in een separate voordracht gelijktijdig voorligt - vier van de acht NWO-instituten.

Tegelijkertijd beschikt de stad over een hoge concentratie "breed georiënteerde" kennisinstellingen. Daarin verschilt Amsterdam van andere (Nederlandse) steden. Deze brede kennisbasis biedt de regio Amsterdam meer kansen dan andere regio's om alfa's, bèta's en gamma's met elkaar te verbinden. Een grote potentiële kracht gaat schuil in de synergievoordelen die samenwerking tussen deze disciplines biedt, omdat, zoals ook gezegd wordt, "innovatie een contactsport is". Voorwaarde daarvoor is wel dat de afzonderlijke disciplines en ecosystemen 'ontschot' worden en beter bij elkaar worden gebracht. Bovendien dragen die brede instellingen bij aan de hoge mate van flexibiliteit die nodig is om in te kunnen spelen op snelle economische veranderingen

Ten slotte heeft Amsterdam, in een samenleving die alleen maar meer digitaliseert, een sterke positie op 'general purpose' technologieën (IT en internet). Het "Internet of Everything" genereert een vloed van digitale gegevens die meerwaarde creëert in vrijwel alle sectoren van onze economie en samenleving. IT levert de technologie daarvoor en is daarmee de "big enabler" van onze welvaart en ons welzijn. Met bijvoorbeeld de sterke aanwezigheid van IT-reuzen als Booking.com, Cisco, IBM, Google, etc in Amsterdam, maar ook die van CWI en SurfSara op het Science Park en de AMS-IX als een van de grootste internet hubs van de wereld, beschikken Amsterdam en de metropoolregio over een uitstekende uitgangspositie om een voorhoedepositie in te nemen in die digitale wereld.

Voor het verdiepen van de kennisbasis zal inzet plaatsvinden langs de volgende actielijnen:

1. Versterken van kennis en innovatie op bèta en technologie gebied
2. Verhogen samenwerking in andere kennisclusters (o.a. life sciences)
3. Vergroten samenwerking tussen verschillende partijen en tussen verschillende clusters
4. Verbeteren kennisinfrastructuur

Hoofddijn C: Verhogen toegevoegde waarde van de kennisbasis voor de economie

Om de economische potentie van de Amsterdamse kennisbasis maximaal te benutten is het zaak om de samenwerking tussen onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheid voortdurend te verbeteren en verstevigen (vanuit het oogpunt van valorisatie). In Amsterdam en de MRA geproduceerde kennis zou beter toegankelijk moeten zijn, zodat ook derde partijen hiervan gebruik kunnen maken.

Om de economische waarde van kennis te vergroten zal inzet plaatsvinden langs de volgende actielijnen:

1. Stimuleren kennisvalorisatie
2. Aanbieden van meer 'gedeelde voorzieningen' voor innovatief MKB
3. Vergroten van ondernemerschap en het aandeel innovatieve MKB
4. Stimuleren groei private investeringen in R&D
5. Faciliteren en stimuleren van sociale innovatie

Ad 2 Kennis te nemen van de voorgenomen inzet vanuit de portefeuille Economie voor het actieprogramma Amsterdam Innovatieve Kennisstad

De veelheid aan actielijnen geeft meteen de voornaamste uitdaging weer voor wat betreft het ontwikkelen van effectieve beleidsinterventies voor de stimulering van kennis & innovatie: het is een zeer breed werkerterrein en een adequate aanpak omvat meer dan alleen economische interventies. In aanvulling op de inzet gepleegd vanuit de economische portefeuille zoals hieronder verder uitgewerkt, zullen activiteiten worden uitgevoerd vanuit andere portefeuilles zoals ruimte, technologie of vanuit andere organisaties zoals de Amsterdam Economic Board en de kennisinstellingen.

Hieronder worden de actielijnen uitgewerkt waarvoor het economische domein trekker is. De andere hierboven genoemde actielijnen die niet hieronder terugkomen worden uitgewerkt vanuit een andere portefeuille dan de economische.

Doelstelling A: Verbreden van de kennisbasis

1. Acquireren van (internationaal) talent, bedrijvigheid en onderzoeksinstellingen.

Maatregelen:

- Ondersteunen universiteiten bij internationalisering van hun activiteiten. Dit krijgt inmiddels o.a. vorm via het programma Amsterdam Works, dat de komende jaren verder kan worden uitgerold. Dat programma zet overigens niet alleen in op het aantrekken, binden en boeien van internationale studenten, maar ook van kenniswerkers en op het beter vermarkten van Amsterdam als kennisstad.
- Vergroten van carrièrekansen in MRA voor internationale studenten door deze eerder te verbinden aan regionale bedrijfsleven.
- Uitbreiden van Engelstalig aanbod van bachelors en masters
- Inzetten acquisitie op kennisintensieve bedrijvigheid
- Ontsluiten van informatie over kennis- en R&D-faciliteiten in de MRA.

II. Promoten van Amsterdam als Innovatieve Kennisregio

Maatregelen:

- Ontwikkelen van een propositie voor ‘Amsterdam Innovatieve Kennisstad’ op basis waarvan de stad zich wereldwijd kan afficheren als aantrekkelijke plaats waar talent, onderzoeksinstituten en bedrijven zich zouden moeten willen vestigen.
- Verzamelen parels en succesverhalen ivm met storytelling/pr voor de regio.
- Ondersteunen van initiatieven die Amsterdam neerzetten als innovatieve stad.

Doelstelling B: Verdiepen van de bestaande kennisbasis

III. Versterken van kennis en innovatie op bèta en technologie gebied

Maatregelen:

- Versterken profiel kennisparken.
- Ondersteunen van komst van nieuwe instituten, zowel fundamenteel als toegepast naar de Amsterdamse kennisparken.
- Ondersteunen inzet Digitaal Masterplan voor de MRA.

IV. Vergroten samenwerking tussen verschillende partijen en tussen verschillende clusters

Maatregelen:

- Stimuleren van een universitaire competitie voor cross-sectorale innovatie en ondernemerschapprojecten.
- Ondersteunen en stimuleren van cross-sectorale samenwerking, o.a. via pilot voor nieuwe opzet Board-projecten met ingang van 2015.

Doelstelling C: Vergroten van de toegevoegde waarde van de kennisbasis voor de economie

V. Vergroten van valorisatie

Maatregelen:

- Bepalen en realiseren van kansen voor sterke valorisatie door kennisinstellingen. Opties zijn bijvoorbeeld:
 - Commerciële lab incubators (open lease model) in nabijheid van academische centra.
 - Ondersteunen en opschalen van science based incubators, bij voorkeur samen met de industrie.
 - Bieden van toegang voor bedrijven tot academische onderzoekscentra tegen vaste fee-tarieven – accordering via TTO (technology transfer office).
 - Faciliteren van een fysieke ontmoetingsplek waar onderzoekers en industrie elkaar tegenkomen en samenwerkingen kunnen opzetten (op het ASP zit men nu wel bij elkaar, maar de ontmoeting vindt te weinig plaats).
- Ondersteunen bij opbouwen en versterken van science based business parks zoals het Amsterdam Science Park.

VI. Vergroten van ondernemerschap en aandeel innovatieve MKB

Maatregelen:

- Faciliteren toegang tot financiering: o.a. in de vorm van hulp bij opzet van innovatieve businessplannen; breed voorlichtings- en activeringsprogramma voor MKB ondernemers gericht op alternatieve

financieringsmogelijkheden; ontwikkeling van een (online) toolkit voor het vinden van regionale en nationale financiering; acquisitie buitenlandse investeerders.

- Vergroten aanbod van 'gedeelde voorzieningen': bestaande kennis en voorzieningen (die deels niet optimaal worden benut) ook toegankelijk maken voor andere partijen, die daar wel gebruik van willen maken, maar niet het kapitaal hebben om eigen voorzieningen te realiseren. Ook: inspringen op ontbrekende faciliteiten die de economische structuur van Amsterdam en de regio zullen verstevigen.
- Ondersteunen van startups en snelle groeiers (hertoe is een separaat actieprogramma uitgewerkt: 'StartupAmsterdam').

Het komende jaar zal worden benut om de eerste maatregelen binnen de genoemde actielijnen concreet uit te werken en te beginnen met de uitvoering ervan. Hierbij wordt intensief samengewerkt tussen de verschillende betrokken portefeuilles, zoals economie, ruimte en technologie als ook organisaties zoals de Amsterdam Economic Board en de kennisinstellingen.

Financiële paragraaf

Toelichting

Niet van toepassing. Investeringen worden in separate voordrachten uitgewerkt en voorgelegd.

Geheimhouding

Niet van toepassing

Stukken

Meegestuurd
Ter inzage gelegd

Niet van toepassing

Niet van toepassing

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Didier Manjoero, Economische Zaken. d.manjoero@amsterdam.nl, 06 3010 3514

Het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam

A.H.P. van Gils, secretaris

E.E. van der Laan, burgemeester
